

можливості для виконання державою своїх соціальних функцій на необхідному рівні. Відхилення планових показників виконання видаткової частини бюджету м. Києва від фактичних було зумовлено сукупністю внутрішніх та зовнішніх факторів, що вплинули на недофінансування запланованого рівня витрат.

До основних внутрішніх факторів, на нашу думку, належать: недосконала система взаємодії учасників бюджетного процесу; неефективна система контролю за направленням та використанням бюджетних коштів; рівень фаховості та відповідальності працівників органів, що беруть участь в обслуговуванні бюджету за видатками; нереалістичні показники планування бюджету; відсутність прозорості у бюджетному процесі; неналежне законодавче забезпечення бюджетного процесу.

До основних зовнішніх факторів пропонуємо віднести: нестабільну економічну ситуацію у країні; інфляцію; зменшення інвестиційно-інноваційної активності; зростання частки тіньової економіки; корупцію; низький рівень платіжної дисципліни; девальвацію національної грошової одиниці; збільшення тарифів на газ та тепло.

Для мінімізації негативного впливу зазначених факторів необхідно вдосконалити систему обслуговування бюджетів, підвищити ефективність фінансового контролю в країні, забезпечити високий рівень бюджетної дисципліни та налагодити систему управління ризиками на всіх стадіях бюджетного процесу. Запропоновані заходи зможуть підвищити ефективність використання бюджетних коштів та покращити соціально-економічний розвиток регіону.

Список використаних джерел:

1. Булгакова С.В. Фактори бюджетного ризику / С. Булгакова, І. Микитюк // Вісник Академії митної служби України. Сер.: Економіка. – 2011. – № 2. – С. 132-138.
2. Бюджетна система: підручник / [А. Є. Буряченко, Л. П. Гладченко, С. Я. Кондратюк та ін.]; за наук. ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. – К.: Центр учбової літератури; Тернопіль: Економічна думка, 2012. – 871 с.
3. Каючкина М.А. Бюджетные риски в процессе исполнения муниципальных бюджетов: дис. к.э.н.: 08.00.10 / М. А. Каючкина; [Сам. Гос. Эконом. Ун-т]. – С. 1.
4. Лебедева О. И. Бюджетный риск: методические основы оценки и управления: На примере краевого бюджета Хабаровского края: дис. к.э.н.: 08.00.10 / О. И. Лебедева, Хабаровск, 2003. – 179 с.
5. Місцеві фінанси [Текст]: підручник / [О. Б. Жихор, О. П. Кириленко, О. М. Тридід та ін.]; за ред. О. Б. Жихор, О. П. Кириленко; Ун-т банк. справи Нац. банку України. – Київ: УБС НБУ, 2015. – 579 с.
6. Офіційний сайт Київської міської ради (КМДА) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kmr.gov.ua>.

Рибалкіна О.В.

студентка,

Науковий керівник: Доценко І.О.

кандидат економічних наук, доцент,

Хмельницький національний університет

УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ БАНКУ

В умовах низької кредитоспроможності більшості вітчизняних підприємств, інфляційних коливань та знецінення національної валюти, відшкодування кредитного ризику здійснюється здебільшого за рахунок резервів на можливі витрати за кредитними операціями, тому їх своєчасне та еквівалентне наявному ризику формування має вирішальне значення для ефективного функціонування та збалансованої кредитної політики банківської установи.

Питанням визначення сутності та проблематиці управління кредитним ризиком присвячені наукові праці багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених, серед них: А. М. Мороз, О. В. Дзюблюк, І. А. Бланк, У. В. Владичин, В. Н. Гранатуров, В. В. Жаріков, Г. С. Панова, Н. В. Хохлов, та інші.

Метою проведення даного дослідження є дослідження основних методик управління кредитним ризиком банківської установи.

Зростання обсягів кредитних портфелів банків, зниження рентабельності в банківській сфері змушує банки приймати на себе велику кількість кредитних ризиків. Усе це обумовлює актуальність вдосконалення існуючих і розроблення нових методик оцінки кредитного ризику та його прогнозування.

У зарубіжній та вітчизняній економічній літературі, а також в українській законодавчій базі не існує єдиного підходу до формулювання поняття «кредитний ризик». Переважна більшість сучасних науковців дотримуються традиційного підходу і трактують поняття «кредитний ризик банку» як ризик неповернення позичальником основного тіла кредиту та відсотків за ним, при цьому лише конкретизують порушення яких умов кредитування спричиняє виникнення кредитного ризику [1, с. 35]. Кредитний ризик превалює у тих банківських процесах, що пов'язані із проведенням активних операцій з юридичними і фізичними особами та здійсненням операцій на міжбанківському ринку. Підвищення якості та ефективності управління кредитним ризиком банків на будь-якій стадії економічного циклу вимагає формування певного набору дієвих інституціональних та методичних (в тому числі програмних, автоматизованих) компонентів, інтеграційна взаємодія яких дозволить отримувати управлінську інформацію належної якості, необхідну для прийняття адекватних рішень, пов'язаних з ризиком.

Управління кредитним ризиком банку – це сукупність прийомів та заходів за допомогою яких виникає можливість виявлення, оцінки, контролю та моніторингу за кредитним ризиком задля отримання запланованого рівня доходу від здійснення кредитної операції та недопущення ймовірності виникнення негативних наслідків його реалізації і зменшення до прийняттого для банку рівня [3, с. 251]. Управління кредитним ризиком банку здійснюється на двох рівнях відповідно до причин його виникнення – на рівні кожної окремої позички та на рівні кредитного портфеля в цілому.

Найважливішим методом управління кредитним ризиком на рівні кожної окремої позички є аналіз кредитоспроможності позичальника. Також сюди відносять аналіз самої позички, її структури. Оцінювання кредиту полягає у визначенні його реалістичності з ділового та економічного погляду, встановленні відповідності суми та строків позички, а також у виявленні величини ризику, пов'язаного з даною угодою. Слід звернути увагу на ще один важливий метод управління кредитним ризиком на рівні кожної окремої позички, цей метод має назву – документування. Його важливість та суть досить легко пояснити, адже якість документування кредитних операцій великою мірою впливає на кредитний ризик кожної окремої позички та кредитного портфеля банку в цілому. Неточності в оформленні кредитної документації, неконкретизований опис дій, непередбачення певних обставин, відсутність чіткого формулювання обов'язків та відповідальності – усе це фактори підвищення кредитного ризику при недотриманні методів якісного документування.

Сукупний ризик кредитного портфеля залежить від рівня ризикованості кредитів, з яких його сформовано, а тому для визначення портфельного ризику слід аналізувати ризик усіх його складових. Що стосується безпосередньо методів управління кредитним ризиком на рівні кредитного портфеля, то серед них прийнято розрізняти наступні [2, с. 117-118]:

- лімітування, що передбачає встановлення обмежень на видачу окремих різновидів кредиту;

- резервування, тобто створення резервів щодо покриття можливих втрат внаслідок настання ризикових подій під час здійснення кредитного процесу;

- розподіл ризику шляхом його трансферу (перекладання) на інших учасників економічних відносин у процесі кредитування;
- диверсифікація, яка передбачає мінімізацію загального кредитного ризику шляхом нормування його структури за різними групами позичальників, а також відповідний розподіл резерву на покриття можливих втрат між цими групами;
- страхування ризику, яке передбачає його передачу та розподіл між суб'єктами страхового ринку при посередництві страхової компанії.

У загальному значенні управління кредитним ризиком можна розглядати як сукупність заходів, спрямованих на мінімізацію витрат з метою встановлення оптимального співвідношення ризику та доходу. Метою такої діяльності є створення умов захисту кредитора шляхом встановлення певних лімітів та диверсифікації строків позик, провадження належної аналітичної діагностики фінансового стану позичальника, яка повинна передбачати аналіз грошових потоків клієнта та комплексний аналіз його кредитоспроможності, вибір оптимальної форми забезпечення кредиту.

Управління кредитним ризиком у процесі кредитування можна проводити через:

- зміну умов кредитного договору;
- через припинення або обмеження кредитування;
- контроль за рухом коштів по рахунках позичальника в банку, договірне списання коштів з рахунків позичальника;
- встановлення строку погашення кредиту.

Управління кредитним ризиком у банку складається з таких етапів:

- оцінка кредитного ризику;
- моніторинг кредитного ризику;
- регулювання кредитного ризику;
- мінімізація ризику.

В сукупності управління кредитними ризиками в вітчизняних банках передбачає:

- визначення рівня толерантності банків до кредитних ризиків шляхом встановлення різноманітних лімітів, впровадження процедур і регламентів як на операційному, так і портфельному рівнях;
- дотримання регулятивних вимог щодо нормативів кредитного ризику, встановлених НБУ та інших обмежень;
- запровадження єдиної методології виявлення (ідентифікації) та оцінки (вимірювання) кредитних ризиків при проведенні банком кредитних (активних) операцій;
- налагодження ефективної системи підтримки і прийняття управлінських рішень, включаючи моніторинг і контроль кредитних ризиків;
- ефективну взаємодію підрозділів банку на всіх організаційних рівнях у процесі управління кредитними ризиками.

Отже, аналізуючи все вищезазначене, слід відмити, що не існує одного найкращого і універсального підходу до управління кредитним ризиком банку. Розвиток ефективної системи управління кредитним ризиком можливо реалізувати лише ґрунтуючись на системному підході до управління банком, прогнозуючи та мінімізуючи можливий кредитний ризик. Всі методи щодо управління ним повинні застосовуватись комплексно, при цьому кожний метод має застосовуватись на відповідному для нього етапі, коли це буде найдоцільнішим. Управління кредитним ризиком банку – це необхідна частина стратегії, тактики та стабільної діяльності банківських установ.

Список використаних джерел:

1. Д'яконов, К. М. Управління кредитним ризиком комерційного банку [Текст] : дис. канд. економ. наук : спец. 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит : захист 10.06.2011 /

К. М. Д'яконов; Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Захищена 10.06.2011. – Суми: [Б. В.], 2011. – 256 с.

2. Управління ризиками банків [Текст] : монографія у 2 томах. Т. 1: Управління ризиками базових банківських операцій / [А. О. Єпіфанов, Т. А. Васильєва, С. М. Козьменко та ін.] / за ред. д-ра екон. наук, проф. А. О. Єпіфанова і д-ра екон. наук, проф. Т. А. Васильєвої. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2012. – 283 с.

3. Шелудько В. М. Фінансовий менеджмент : підручник / В. М. Шелудько. – К. : Знання, 2006. – 439 с.

Ярошевська О.В.

*кандидат економічних наук, доцент,
Класичний приватний університет*

МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ КАПІТАЛУ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА НА ОСНОВІ ІНТЕРНЕТ-ТРЕЙДИНГУ

Сучасний фондовий ринок є складною соціально-економічною системою, якій притаманні динамічність, значний вплив зовнішнього оточення та антропогенного фактору, неповнота і асиметричність одержуваної його суб'єктами інформації [1, с. 93]. Поява новітніх інформаційних технологій і процеси фінансової глобалізації загострили конкуренцію на фінансових ринках і привели до розвитку електронних систем торгівлі на його організованому біржовому сегменті. Виникнення електронного кругообігу цінних паперів, стійке зростання обсягів операцій із ними, скорочення часу поширення, обробки інформації істотно впливає на фондові механізми і фінансовий ринок загалом, оскільки робить його доступним для широкого кола суб'єктів ринку.

Інтернет-трейдинг (англ. Internet-trading) – це сучасна технологія укладання угод з пінними паперами, яка дозволяє компанії-брокеру автоматично обслуговувати необмежену кількість клієнтів шляхом спрямування інформації про їхні заявки безпосередньо в торговельну систему біржі [2]. Технології онлайн – трейдингу є способом доступу до торгів на фондовій біржі з використанням Інтернету, які дозволяють управляти грошовими коштами, купувати чи продавати цінні папери за допомогою спеціалізованого для таких цілей програмного забезпечення (ПЗ) і отримання віддаленого доступу до біржових торгів. Поширеним стало встановлення серверів учасників торгів поряд із серверами біржі (колокейшн – англ. collocation), що дозволяє уникнути затримок, викликаних проходженням сигналу по каналах зв'язку між ними та шлюзом біржі. Перспективним напрямком є введення можливості доступу до торгової системи не лише через стаціонарні комп'ютери, а й з мобільних пристроїв.

Інтернет-трейдинг має такі переваги для інвестора: прямий доступ до біржової інформації та інструментарій її аналізу; можливість самостійно виставляти заявки та укладати угоди, моніторити власний портфель активів в онлайн режимі; прийнятна вартість операцій з купівлі-продажу; висока ліквідність; прозорість угод і низькі спреди – різниця між кращими цінами покупки й продажу у той самий момент часу на будь-який актив (акції, ф'ючерси, опціони); швидке відкриття рахунку при мінімальному стартовому капіталі. Доступ до торгів надається онлайн-брокером, який забезпечує своїх клієнтів ПЗ для зв'язку з біржею в процесі проведення торгів і здійснює технічну підтримку даної діяльності.

Онлайн-брокеридж – це послуга, що надається не біржею, а торговцем – професіональним учасником ринку цінних паперів. Прямий електронний доступ до біржових торгів (direct market access – DMA) є подібним до Інтернет-трейдингу за